

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЧЕРКАЩИНИ КІНЦЯ ХХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

П. Ю. Хлебніков

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
pavel.khlebnikoff@gmail.com

P. Khlebnikov

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0009-1541-0487>

Хлебніков П. Ю. Загальнонаціональні елементи музичної культури Черкащини кінця ХХ — початку ХХІ ст.

Охарактеризовано поняття «музична культура Черкащини» як складної системи, що включає музичні цінності, види діяльності, які їх стосуються, сукупність суб'єктів, установ і соціальних інститутів такого роду діяльності. Музичну культуру Черкащини представлено як невід'ємну частину духовної загальноукраїнської культури та музичної культури України. Визначено елементи національного рівня у структурі музичної культури Черкащини. На основі персональних статей у Wikipedia, Українській музичній енциклопедії та Енциклопедії сучасної України означено композиторів національного рівня Черкаської області. Виокремлено елементи національного рівня в інфраструктурі музичної культури Черкащини, складено рейтинг найпопулярніших музичних виконавців Черкащини в соціальних платформах.

Результати дослідження можуть бути використані спеціалістами у сфері культурології, музикознавства, музичної педагогіки, а також закладами вищої освіти, які реалізують освітні програми, результатами навчання яких є вміння застосовувати знання українського музичного простору окремих регіонів.

Ключові слова: *музика, музична культура, українська культура, Черкаський регіон.*

P. Khlebnikov. National elements of musical culture of Cherkashchyna at the end of the XX — the beginning of the XXI century

The concept of “musical culture of Cherkashchyna” is characterized as a complex system that includes musical values, types of activities related to them, a set of subjects, institutions and social institutes of this type of activity. The musical culture of Cherkashchyna is presented as an integral part of the spiritual culture of Ukraine and the musical culture of Ukraine.

The purpose of the article is to study the current state of the musical culture of Cherkashchyna, to determine the elements of the national level in its structure, to define the level of national significance of contemporary performers of Cherkashchyna.

The methodology. The authorial vision of the problem is based on the principles of scientificity and objectivity. The structural and systemic approach was applied in the analysis of the infrastructure system of the musical culture of Cherkashchyna and further determination of its elements at the national level. The ranking scores approach made it possible to determine the most popular musical performers of Cherkashchyna in social networks.

The results. According to the results of the study of the current state of the musical culture of Cherkashchyna, the following elements of the national level were determined in its structure, namely: S. S. Hulak-Artemovskiy Cherkasy Music Vocational College; the Cherkasy Regional Philharmonic, where collectives with the honorary title — “academic”, and the T. H. Shevchenko Cherkasy Academic Ukrainian Regional Music and Drama Theater. Using the ranking scores approach, a ranking of the most popular musical performers of Cherkashchyna in social networks was made, according to which the “Spiv Brativ” group holds the first position.

The scientific novelty. The article defines the elements of the national level in the structure of Cherkashchyna, defines the level of national significance of modern performers of Cherkashchyna.

The practical significance. The results of the research can be used by specialists in the field of cultural studies, musicology, musical pedagogy, as well as at higher educational institutions that implement educational programs, the learning outcomes of which are the ability to apply knowledge of the Ukrainian musical space of individual regions.

Keywords: *music, musical culture, Ukrainian culture, Cherkasy region.*

Постановка проблеми. Культура є однією з пріоритетних сфер у соціальному та духовному розвитку Черкаського регіону. На Черкащині існує багато історичних та культурних об'єктів, які відображають різні етапи розвитку історії і культури регіону, життя і діяльність відомих людей, мають мистецьку й наукову цінність. Музична культура Черкащини формувалася з урахуванням народної пісенної та інструментальної музичної творчості, певного пласта церковної та обрядової музики, діяльності українських композиторів, які творили в умовах рідного краю і вклали почуття, музичні смаки, устої, вірування, набутки та героїчні подвиги українського народу.

Водночас кожна культуру, яка виникла як національна, імпліцитно виокремлює щось загальнолюдське, об'єднуюче. Специфічний національний чи регіональний відтінок кожної культури слід брати до уваги у взаємодії із загальнолюдськими ідеалами. Питання взаємодії регіональних та національних, національних і глобальних елементів у будь-якому явищі, на нашу думку, є переважним предметом саме культурологічного дослідження, оскільки воно дозволяє вийти за предметні рамки наукових дисциплін, які досліджують художньо-мистецькі особливості кожного з таких елементів окремо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання української музичної регіоналістики досліджують постійно. У працях музична культура регіонів розглядається здебільшого з історико-культурної точки зору в різних галузях знань, частіше за все, історичних наук і мистецтвознавства. Йдеться про праці, присвячені музичній культурі Перемишльської та Сяноцької земель у XVI — першій XVII ст. (Кузьмінський, 2018); Галичини XIX–XX ст. (Кияновська, 2000) та в роки Першої світової війни (Кобрин, 2009); Полтавщини XIX — початку XX ст. (Литвиненко, 2006); Херсонщини цього ж періоду (Слабченко, 2011); Буковини XIX–XXI ст. (Каплієнко-Ілюк, 2022).

Серед розвідок, які висвітлюють музичну культуру різних регіонів України періоду незалежності, відзначимо статтю Е. А. Аблязімової про музичну культуру Криму (Аблязімова, 2014) та дослідження особливостей культурно-мистецького поступу Рівненщини (Виткалов, 2011).

Серед загальнотеоретичних праць привертає увагу публікація Н. Ворони, у якій розглядається вплив особливостей українського національного характеру на музичну культуру України XIX ст. (Воронова, 2011). Проте, як бачимо, музична культура Черкащини ще не була предметом спеціальної наукової розвідки.

Мета статті — дослідити сучасний стан музичної культури Черкащини та визначити елементи національного рівня в її структурі.

Відповідно до поставленої мети, заплановані такі завдання:

- встановити поіменний список черкаських композиторів національного рівня на основі критеріїв, що надають об'єктивну оцінку результатів їх діяльності у сфері музичної культури;
- розглянути елементи музичної інфраструктури Черкаського регіону та обрати ті, які мають загальнонаціональне значення;
- означити рейтинг популярності сучасних музичних виконавців Черкащини в соціальних мережах.

Методологія. Авторське бачення проблеми базується на принципах науковості та об'єктивності. У праці застосовано два основних методи дослідження: *структурно-системний* та *метод рейтингових оцінок*. Реалізація першого методу передбачає теоретичне уявлення та відтворення об'єктів як систем. У цьому разі необхідно виявити якомога більше число елементів цілого та здійснити їх групування. Структурно-системний метод застосовувався передусім в аналізі системи інфраструктури музичної культури Черкащини та подальшому визначенню її елементів національного рівня.

Застосування другого методу, рейтингових оцінок, полягає в ранжуванні елементів, обраних для аналізу за визначеними критеріями. Цей метод надав можливість визначити найпопулярніших музичних виконавців Черкащини в соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім слід зазначити, що вихідною точкою нашого дослідження є саме поняття «музична культура», поширене переважно у східноєвропейському інтелектуальному обширі (Bebak, 2020), позаяк в англомовному середовищі, згідно

з Cambridge Dictionary¹, воно потрактовується як стійке сполучення цих двох слів без загально-визнаного змісту. З культурологічного, наймасштабнішого, погляду на культуру доречно послуговуватись структурно-системним визначенням поняття музичної культури — як сукупності установ, організацій, суб'єктів, видів діяльності, які забезпечують виробництво та трансляцію музичних цінностей. «Музична культура виступає як підсистема по відношенню до систем вищих рівнів: художньої культури суспільства, його духовної культури і, нарешті, культури в цілому» (Негребецька, 2012, с. 40).

У нашому дослідженні музичну культуру Черкащини розуміємо як значну частину духовної загальноукраїнської культури та музичної культури України, у якій відображені активна сила нації, творча енергія, музичний потенціал, готовність українців до створення та збереження цінностей української музики, головними ознаками якої є: самобутність, унікальність, самостійність, патріотизм, оснований на безмежному волелюбстві як провідній якості українського національного характеру (М. Костомаров, Д. Чижевський, І. Мірчук, В. Янів та ін.)

Музичне виховання відбувається на основі музичного навчання, яке представлено на Черкащині зусиллями двох вищих мистецьких навчальних закладів I–II рівнів акредитації, 41 музичної та мистецької школи для дітей. У цих мистецьких закладах загалом навчається понад 10 тис. дітей. Також в області діють 3 театральні-концертні заклади, 730 клубних закладів, у яких функціонує понад 6 тис. клубних формувань, що об'єднують близько 60 тис. учасників, серед яких, зокрема, існує багато аматорських музичних гуртків (Черкаська обласна державна адміністрація, 2022).

Найзначущішою в музичній діяльності є творчість композиторів, започаткована ще на зламі XIX–XX ст. (С. Гулак-Артемівський, В. Нікітін (справж. прізвище — Проворов), О. Кошиць, К. Стеценко, М. Радзівський, П. Козицький, П. Демущий).

Діяльність черкаських композиторів-шістдесятників XX ст. на противагу традиціоналізму, що знаходив підтримку в догматах соцреалізму

та народності в радянську епоху, формувала новий напрям модернізму в українській музиці. Серед представників генерації композиторів-шістдесятників, які своєю творчістю визначили вектори розвитку музичного мистецтва Черкащини XX ст., та композиторів, які своїми новаціями вносять внесок у мистецький образ нашої епохи, виокремимо кілька прізвищ, котрі здобули почесні звання народних / заслужених артистів України та/або входять до Національної спілки композиторів України, вшановані персональними статтями у Wikipedia, Українській музичній енциклопедії та Енциклопедії сучасної України. Ці композитори визнані надбанням вітчизняної культурно-мистецької спадщини, їхня творча діяльність, маючи самостійну художню та наукову цінність, сприяє розвитку національної музичної культури України (табл. 1).

Музична творчість Черкащини має свій колорит та особливості мелосу, приємні для сприйняття, ніжні, ласкаві мелодії. Композитори, які творили на Черкащині, надихаючись красою природи, поезією видатних українських митців, котрі мають черкаське коріння (Т. Г. Шевченка, Т. С. Осьмачки, В. А. Симоненка), пропагували життєствердне відчуття любові до рідного краю та розфарбовували свою музику трепетним звучанням (табл. 2).

До черкаських композиторів сучасності, крім вказаних у табл. 1, можемо віднести С. Нікітіна, О. Стадника, С. Резніка, М. Моцика. Їхні твори також є частиною музичної скарбниці Черкащини, вони звучать на концертах, їх вивчають у школах, музичних коледжах.

Діяльність диригентів пов'язана з реалізацією власного бачення, оснований на багаторічному досвіді, умінні передавати настрої твору за допомогою інтерпретації. Відомим диригентом регіону є художній керівник та головний диригент Академічного малого симфонічного оркестру КЗ «Черкаська обласна філармонія Черкаської обласної ради» Олександр Дяченко, який має звання «Почесний громадянин Черкащини». Крім того, до плеяди черкаських диригентів належать заслужений працівник культури України В. Бреславський, заслужена артистка України О. Белкіна, В. Федас та ін.

1. <https://dictionary.cambridge.org/>

Найвідоміші черкаські композитори ХХ–ХХІ ст.

ПІБ Роки життя / Рік народження	Місце народження Черкащина / Основні відомості про діяль- ність	Жанрово-стильова характеристика творчості композитора і її вплив на національний рівень музичної культури
Сльота Іван Михайлович, 1937–2014	Народився в с. Яснозір'я Черкаського району, український хоровий диригент, композитор. Народний артист УРСР (1979) https://uk.wikipedia.org/ wiki/Сльота_Іван_Ми- хайлович	Стилістиці композитора властива прониклива художня деталізація, іронія як важлива складова його творчості. Основним жанром є пісня. І. Сльота — автор відомих у народі пісень, серед яких: «А льон цвіте», «Нові пісні», «Пісня моєї землі», «Пісня моїх пісень», «Ой шумлять хліба», «Чайка степова», «Не згорає зоря», «Ти мене замани», «Купавушка», «Батьківська хата», «Ой хотіла мене мати» та ін. У власній творчості композитор не уникав «гострих» тем і проблем, не замовчував правди, був завжди абсолютно щирим, намагався бути точним і у великому, і у малому, старався не тільки на слух, а на рівні, так би мовити, власного серцебиття сприймати ритм і звукову організацію творчості.
Ніколаєв Вадим Борисович, 1956	Народився в м. Умань Черкаської області, український композитор, педагог. Член НСКУ (1987) http://surl.li/gcuak (с. 259) https://esu.com.ua/ article-74277	Першим в Україні звернувся до великих форм для органа. Творчість тяжіє до полістилістики, поєднання додекафонії й модальності, перевага надається стилю необароко. Жанри — концерти для органа, для симфонічного оркестру — симфонієтта «Казка», Героїчна увертюра; Симфонічна поема, Концерт-поема, Симфонічний ескіз «Тумани»; для камерного оркестру — Триптих для струнного оркестру, 2 концерти для органа, камерного оркестру та ударних; обробка народних пісень для вокально-інструментального ансамблю; пісні та ін.
Тараненко Іван Іванович, 1965	Народився в м. Канів Черкаської області, український композитор, виконавець, педагог. Член НСКУ (1994) https://uk.wikipedia.org/ wiki/Тараненко_Іван_ Іванович	Композитор належить до митців, які цілком вільно почуваються в різних музичних сферах: інтелектуально заглибленої серйозної музики, джазу, поп-музики. Магістральна ідея творчості композитора полягає у презентації української музики в сучасному прочитанні, висвітленні її прихованих сенсів, характерів, в унікальному поєднанні автентичного фольклору з різних регіонів України з джазовою, класичною, електронною музикою. У своєму доробку має симфонію для великого оркестру; кантату для тенора, сопрано, мішаного хору та симфонічного оркестру; «Чотири молитви до Пресвятої Богородиці» для чоловічого / жіночого хору; музику для фортепіано, скрипки, віолончелі, альту, фагота тощо. Нині композитор здійснює творчо-експериментальні дослідження у ф'южн-стилістиці (поєднання джазу, фольку, року, академічної та електронної музики, різноманітних тембральних поєднань) та здійснює творчу реалізацію ф'южн-проекту «Музика Української Землі».
Марчук Євгенія Сергіївна, 1970	Народилася в м. Черкаси, український композитор, педагог. Член НСКУ (2011) https://esu.com.ua/ article-64107	Композиторка використовує досягнення новітніх композиторських технологій, водночас нерідко звертається до інтонацій українського пісенного та інструментального фольклору, оригінально перевтілюючи їх у композиціях різних жанрів. Співзасновниця Черкаської кіностудії, створює музику до документальних фільмів, х/ф «Яйце динозавра» (2009, реж. О. Донець). Композиторка є генеральним директором міжнародного фестивалю «Музичні Імпреди України», голова громадської організації «Імпредза Терра». Є. Марчук пише для симфонічного оркестру — Концерт, «Ой я дівчина, річенька синя»; для камерного оркестру — «Зимові замальовки»; має в доробку театралізовану п'єсу для флейти, скрипки, контрабаса, фортепіано та ударних — «Подвійні варіації»; мініатюру для 2-х скрипок, альту, віолончелі — «Озеро в бочці»; для фортепіано — Сонату, «На річковому причалі» (цикл), «Хочу бути дорослим» (дитячий цикл для одного та двох фортепіано), фортепіанні п'єси з використанням народних тем та творів М. Леонтовича; твори для скрипки і фортепіано; вокальні цикли; хорові твори тощо.

Таблиця 2

Найвідоміші композитори ХХ–ХХІ ст. вихідці з інших регіонів України, що творили на Черкащині

ПІБ Роки життя / Рік народження	Основні відомості про діяльність	Жанрово-стильова характеристика творчості композитора і її вплив на національний рівень музичної культури
Талах Валентин Костянтинович, 1937–2008	Український диригент, композитор, аранжу- вальник, хормейстер, Заслужений артист України https://uk.wikipedia.org/ wiki/Талах_Валентин_ Костянтинович З 1967 р. працював у Черкаському обласному музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка	В. Талах є композитором-шістдесятником. Виходячи з того, що модер- нізм «шістдесятників» як новий напрям модернізму в українській музиці кінця ХХ — початку ХХІ століття проростав у творчості неокласиків та формувався на неоромантичній основі, на нашу думку, В. Талах — ми- тець, який працював у стилі модерн (неоромантична орієнтація). Водночас його творчості притаманні ознаки неофольклоризму, адже він шукав нових способів інтерпретації народнопісенних тем, їх осмис- лення в модерному стильовому контексті. Успішною була діяльність Талаха як театрального музиканта і хормей- стера театру, який знав його особливості й органічно адаптував музику до сценічного дійства. В. Талах писав пісні на слова черкаських поетів. Одна з них — «Черка- си» — є Гімном міста Черкаси. http://surl.li/gmpqi
Пашкевич Анатолій Максимович, 1938–2005	Український диригент, композитор, аранжу- вальник, хормейстер, Народний артист УРСР (1985) https://uk.wikipedia.org/ wiki/Пашкевич_Анато- лій_Максимович http://surl.li/gcubf (с. 116) З 1965 р. працював ди- ригентом-хормейстером та художнім керівником Черкаського державного заслуженого українсько- го народного хору	На нашу думку, стильовою домінантою композитора може вважатись модерна стильова орієнтація композиторів-шістдесятників. Беручи до уваги, що композитор здійснював обробки народних пісень, вважаємо також, що ще одною стильовою орієнтацією був неофольклоризм. Відомі масштабні композиторські роботи митця — фольк-опера «Блудний син», до якої написав лібрето, ораторія «Крик попелу», кантати «Чернігівські дзвони» та «Лебеді материнства». Композитор є також автором понад 200 пісень — символів України. Їх тематика — Україна, матір, рідна хата, хліборобська праця, спомини про війну й чорнобильську трагедію. Знаковими для української пісенної творчості стали пісня-реквієм «Степом, степом» (http://surl.li/gmptj), «Довженкова земля», «У добру го- дину» (усі — на слова М. Негоди), «Батьківщино кохана» й «Виростеш ти, сину» (на слова В. Симоненка), «Мамина вишня», «А мати ходить на кур- ган», «Любисток», «Хата моя, біла хата», «Фронтові побратими», «Пісня про хліб», «Пісня про Волинь» (усі — на слова Д. Луценка). Він також здійснював обробки народних пісень.
Винокур Олександр Григорович, 1938–2016	Український компози- тор, педагог Член НСКУ (1968) https://uk.wikipedia.org/ wiki/Винокур_Олек- сандр_Григорович http://surl.li/gcuch (с. 354) https://esu.com.ua/ article-34097 З 1961 р. працював ви- кладцем Черкаського музичного училища	У творчості Винокура позначилися провідні тенденції часу, він наді- хався сучасною вітчизняною літературою, створював музику до сучас- них кінострічок та історичних подій, з філософською іронією розповідав про себе та сучасність. Музика композитора не є радикально авангард- ною, але відбиває стильові пошуки та новації часу. Олександр Винокур займався обробками українських народних пі- сень, творами для фортепіано, вокально-симфонічними й симфонічними композиціями, камерними вокальними та інструментальними творами. Українська тематика стала провідною у його творчості: життя народу, іс- торія та сучасність, картини рідної природи, національний побут, образ Тараса Шевченка, широке використання українських народних пісень і фольклорних цитат. Також композитор звертався до ліричних образів автобіографічного характеру, до комедійної і сатиричної тематики. Освоює також сучасну техніку композиції за допомогою комп'ютеру та електронних засобів. У його творчому доробку: опери — «Холодний Яр», «Фауст і мить»; ба- лет «Вони залишилися молодими»; ораторія-вистава «Вінок Кобзареві»; для симфонічного оркестру — «Поема пам'яті Т. Шевченка»; диптих для струнних інструментів; обробки українських народних пісень, а також твори для фортепіано, віолончелі, органа.

Виконавці, маючи вмотивовану любов до музики, присвячують свою діяльність усвідомленню, відтворенню та передачі композиторського задуму. У Черкасах й області є багато видатних виконавців, які є лауреатами міжнародних, всеукраїнських, обласних та міських конкурсів.

В *інфраструктурі музичної культури* Черкащини передусім означимо два коледжі. Це Черкаський музичний фаховий коледж ім. С. С. Гулака-Артемівського та КЗ фахової передвищої освіти «Уманський обласний музичний фаховий коледж ім. П. Д. Демуцького Черкаської обласної ради». Перший відоміший. Очолювана понад 40 років заслуженим працівником культури України В. Хорошим, віддана справі команда фахівців, працюючи у закладі, розташованому на високих кручах Дніпра, оспіваному символом України Т. Шевченком, формує традиції професіоналізму і креативності та надає своїм випускникам крила для творчості й розвитку. У стінах закладу формується музична еліта, здійснюється підготовка висококваліфікованих фахівців для мистецьких закладів вищої освіти, культурно-освітніх установ та інших сфер діяльності не тільки Черкащини, але й України загалом. З моменту його заснування (1961 р.) підготовлено понад 6 тис. спеціалістів, багато з яких відзначено званнями: «Заслужений артист України», «Заслужений діяч мистецтв України», «Заслужений працівник культури України» (Черкаський музичний коледж ім. С. С. Гулака-Артемівського, 2023).

Черкаська обласна філармонія є одним з осередків у сфері культури не лише Черкаської області, а й центрального регіону України. На початку функціонування закладу у його просторій концертній залі, що за своїми акустичними властивостями посідає третє місце в Україні, пролунала світова музична пам'ятка, щемливо-бентежна, лірична й сурова пісня-реквієм «Степом, степом»¹, створена тандемом черкаських митців (композитором А. Пашкевичем, поетом М. Негодою, співачкою О. Павловською, Черкаським народним хором), яка здобуває відгук серед українців, набуває нового прочитання та значення.

Черкаська філармонія відкрила багато відомих Україні й світові імен, народних артистів, хормейстерів і композиторів А. Авдієвського, А. Пашкевича, вокалістів зі світовою славою Р. Кириченко, В. Пивоварова, Л. Монастирську, О. Павловську, Є. Кухарця, В. Бокоча; нарешті, сучасну зірку естради — О. Винника. Нині, продовжуючи кращі культурно-просвітницькі традиції, розвитку музичного мистецтва сприяють Черкаський академічний заслужений український народний хор (художній керівник та головний диригент В. Федас), академічний симфонічний оркестр (художній керівник та головний диригент — заслужений діяч мистецтв України О. Дяченко), інші колективи й солісти.

КЗ «Черкаський академічний український обласний музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», пройшовши шлях злетів і випробувань, у 2021 р. відновив свою роботу після пожежі і тривалої реконструкції. У стінах театру проходять музичні вистави; сольні концерти; інструментальні концерти, де слухачі ознайомлюються з різноманітністю джазових стилів: від блюзу до свінгу, від босанови до балади; захоплюють увагу слухача п'єси у виконанні музикантів-віртуозів, звучить авторська музика та пісні. Саме в цьому закладі народилася пісня В. Талаха на слова Олекси Озірного — урочистий музично-поетичний твір, що став Гімном міста², у якому відзначено, що Черкаси як «...колиска звитяги й добра...», тут «...зайнялась державності зоря і славу понесла по всьому світу...». За свою історію колектив театру здійснив понад 450 постановок, 2/3 яких — твори сучасної української та зарубіжної драматургії. До початку повномасштабного російського вторгнення щорічно давалось близько 220 вистав (Черкаський академічний український обласний музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка, 2023).

Черкаський міський Будинок культури ім. Івана Кулика активує творчу та культурно-мистецьку діяльність жителів м. Черкаси, — основний центр місцевої активності, де функціонують різноманітні гуртки: вокальні, інструментальні,

1. <http://surl.li/gmptj>

2. <http://surl.li/gmpqi>

хореографічні тощо. Творчий колектив будинку культури є невід'ємною частиною повсякденної праці колективів художньої самодіяльності та клубів за інтересами.

Палац культури «Дружба народів» є найголовнішим концертним майданчиком області та значним культурним і мистецьким центром міста Черкаси, у якому працюють численні культурно-мистецькі та творчі колективи, серед яких 7 дитячих творчих колективів, які відвідують близько 500 дітей, 4 хореографічні колективи, є також народна вокальна студія «Беліссімо» (Палац культури «Дружба народів», 2023), учасники якої мають у своєму репертуарі велику кількість народних пісень. Серед творчих колективів, що працюють у Палаці культури «Дружба народів», є відомі не лише в Україні, а й за її межами.

Палац культури «Дружба народів» має достатнє технічне оснащення, він добре пристосований для проведення культурних та суспільних заходів — концертів і фестивалів.

Черкаський міський Палац молоді надає послуги соціально-культурного, просвітницького, оздоровчого, розважального спрямування та створює умови для аматорської художньої творчості.

Сучасні виконавці активно використовують соціальні мережі (YouTube, TikTok) для просування своєї творчості. Для визначення рівня їх національної значущості ми зібрали відомості про таких виконавців у таблицю 3 і впорядкували відповідно до кількості переглядів і підписників їхніх каналів.

Таблиця 3

Рейтинг найпопулярніших музичних виконавців Черкащини в соціальних мережах
(станом на 03.04.2023 р.)

№ у рейтингу	Назва гурту / Прізвище виконавця	Музичні твори	Мережа / Сумарна кількість підписників / Сумарна кількість переглядів
1	Гурт «Спів Братів»	“maskva”, «Бахмут», «Чорнобаївка», «Повітряна тривога в Криму», «Ти кнопка», «Миколаїв», «Як ти, Херсоне?», «Превентивний удар», «Контрнаступ», «Конотоп», «Кримський міст», «Зброя, я не таксі!», «Антонівський міст», «Час для розмов пройшов», “Bunker”, «На кораблі», «В городі Херсоні», «Вінниця», «Ірпінь, Гостомель, Буча...», «“Спів Бітлів” від Спів Братів», «Ти знаєш, що ти людина?»...	@SpivBrativ YouTube / 76300 / 14938720 @spiv_brativ TikTok / 188400
2	Фольк-рок гурт «Крутий заміс»	«Вогняний дощ», «Сто один», «Ранок», «Україна», «Мені в житті багато і не треба», «Червона Рута» (COVER), «Молитва за Україну», «Мамина хата», «Чередою», «Крила», «Біля тополі» (COVER), «Друзі», «Ворони», «Село моє», «Річка», «Свята Покрова», «Різдвяна», «Яр Холодний», «Чигирин», «Мельники», «Стежечка»...	@user-ql1kt4xg7w YouTube / 944 / 215328 @gurt_krutuy_zamis TikTok / 63
3	KAROOKA	«Ой мамо, я вбила орка», «Обіцяй», «Моє небо», «Моя свобода», «Сіяти Світло», «Welcome home», «Парою», «Ти знаєш, що ти людина»	@KAROOKA_Music YouTube / 377 / 77436 @karooka_official TikTok / 1884
4	Гурт «Ефект Метелика»	“Litak”, “Maneken”, “Tuman”, «Білий сніг», “Kozachenki”, «Переможемо». “Divchata”, “Adrenalin”, “Sonce”, «Дельфіни», «Тільки ти», “Russalky”, “Ocean”, “Pid Tvoim Sercem”, “Ptycia-molodycia”, “Tebya mne malo”, “Chaklun”	@user-ve1zw4pw3j YouTube/ 65/ 9737

Висновки. Отже, за результатами дослідження сучасного стану музичної культури Черкащини визначено елементи національного рівня в її структурі:

У музичному вихованні та навчанні загальнонаціонального рівня досягнув *Черкаський музичний фаховий коледж ім. С. С. Гулака-Артемовського*, адже випускниками коледжу є заслужені артисти, діячі мистецтв, працівники культури України, лауреати міжнародних, всеукраїнських, міжрегіональних конкурсів, які вкладають свій талант і здобуті знання до національних скарбниць культури України та світу

До елементів інфраструктури, які мають загальнонаціональне значення, включаємо: *Черкаську обласну філармонію*, де діють два колективи, які мають почесну назву «академічний», мають видатні досягнення в розвитку вітчизняної культури, активно сприяють її входженню до світового гуманітарного простору; та *Черкаський академічний український обласний музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка*, який має визначні результати творчої діяльності, розвиває і примножує кращі традиції національного мистецтва.

До черкаських композиторів національного рівня відносимо тих, хто народився та/або творив на Черкащині, вшанований почесними званнями народних / заслужених артистів України та/або входять до Національної спілки композиторів України, а саме: Є. Марчук, І. Тараненка, В. Николаєва, О. Винокура, А. Пашкевича, В. Талаха, І. Сльоту.

У персональних статтях у Wikipedia, Українській музичній енциклопедії та Енциклопедії сучасної України ці композитори визнані такими, що стали надбанням вітчизняної культурно-мистецької спадщини, а їхня творча діяльність, маючи самостійну художню та наукову цінність, сприяє розвитку національної музичної культури України.

Найпопулярнішим музичним виконавцем Черкащини в соціальних мережах є гурт «Спів братів» (має найвищий рейтинг, який встановлено відповідно до сумарної кількості підписників і сумарної кількості переглядів на платформах YouTube та TikTok).

Перспективи подальших досліджень. Їх ми вбачаємо у визначенні ролі та особливостей музичної культури Черкащини крізь призму загальнонаціональної культури та реакції, означених у цьому дослідженні елементів музичної культури Черкащини загальнонаціонального рівня на гарячу фазу російсько-української війни на основі авторських інтерв'ю з її найвідомішими митцями. У культурологічному плані найцікавішим є визначення зв'язку отриманих матеріалів із соціокультурними особливостями Черкаського регіону та порівняльний аналіз отриманих результатів зі вже визначеними в науковій літературі особливостями музичної культури інших областей України.

Список посилань

- Аблязімова, Е. А. (2014). Музична культура Криму: національні особливості. *Культура народів Причорномор'я*, 267, 148–152.
- Винокур Олександр Григорович. (2022, Червень 4). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Винокур_Олександр_Григорович
- Виткалов, С. В. (2011). *Культурно-мистецьке життя Рівненщини періоду державної незалежності України* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Воронова, Н. С. (2011). Музична культура України XIX століття: типологічні ознаки національної вдачі. *Наука. Релігія. Суспільство*, 4, 73–79.
- Грабовський, В. С. (2018). Марчук Євгенія Сергіївна. У І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, & М. Г. Железняк (Ред.). *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-64107>
- ЕФЕКТ МЕТЕЛИКА: офіційний канал гурту. (б.д.). *About* [YouTube-канал]. Отримано Квітень 3, 2023, з <https://www.youtube.com/@user-ve1zw4pw3j/about>

- Каплієнко-Ліук, Ю. В. (2022). *Музичне мистецтво Буковини: стильові парадигми композиторської творчості XIX–XXI ст.* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства, Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової].
- Кияновська, Л. О. (2000). *Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст.* [Автореферат дисертації доктора мистецтвознавства, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського].
- Кобрин, Н. (2009). Українська музична культура Галичини в роки Першої світової війни. *Схід*, 8 (99), 16–21.
- Кузьмінський, І. (2018). Музична культура Перемишльської та Сяноцької земель у XVI — першій XVII століть. *Український історичний збірник*, 20, 42–52.
- Литвиненко, А. І. (2006). *Музична культура Полтавщини XIX — початку XX століття в аспектах регіонального джерелознавства* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського].
- Маркотенко, М. І. (2005). Винокур Олександр Григорович. В І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, & М. Г. Железняк (Ред.). *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-34097>.
- Муха, А. (2006). Винокур Олександр Григорович. У Г. Скрипник, А. Калениченко, & І. Сікорська (Ред.). *Українська музична енциклопедія*. (Т. 1, с. 354). Видавництво ІМФЕ. https://musicinukrainian.files.wordpress.com/2020/11/ukrainska_muzyczna_entsyklopediia_tom_1.pdf
- Негребецька, О. (2012). Ціннісний контекст музичної культури. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]*. Серія: Педагогічні науки, 107 (2), 38–45.
- Палац культури «Дружба народів». (2020, Листопад 20). В *Вікіпедія*. <http://surl.li/glstz>
- Пашкевич Анатолій Максимович. (2023, Квітень 16). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Пашкевич_Анатолій_Максимович
- Сергеєва, Л. (2018). Пашкевич Анатолій Максимович. У Г. Скрипник, А. Калениченко, & І. Сікорська (Ред.). *Українська музична енциклопедія*. (Т. 5, с. 116–117). Видавництво ІМФЕ. <http://surl.li/gcubf>
- Сікорська, І. (2016). Ніколаєв Вадим Борисович. У Г. Скрипник, А. Калениченко, & І. Сікорська (Ред.). *Українська музична енциклопедія*. (Т. 4, с. 259). Видавництво ІМФЕ. <http://surl.li/gcuak>
- Скуратовська, О. В. (2021). Ніколаєв Вадим Борисович. В І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, & М. Г. Железняк (Ред.). *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-74277>.
- Слабченко, М. О. (2011). *Музична культура Херсонщини у контексті регіональних культуротворчих процесів (кінець XIX — початок XX століть)* [Автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв].
- Сльота Іван Михайлович. (2023, Березень 26). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Сльота_Іван_Михайлович
- Талах Валентин Костянтинович. (2022, Квітень 1). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Талах_Валентин_Костянтинович
- Тараненко Іван Іванович. (2021, Лютий 7). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Тараненко_Іван_Іванович
- Фільц, Б. (2016). Олійник Орест Михайлович. У Г. Скрипник, А. Калениченко, & І. Сікорська (Ред.). *Українська музична енциклопедія*. (Т. 4, с. 414). Видавництво ІМФЕ. <http://surl.li/gcuak>.
- Фільц, Б. М. (2022). Олійник Орест Михайлович. В І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, & М. Г. Железняк (Ред.). *Енциклопедія Сучасної України*. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. <https://esu.com.ua/article-76503>
- Фольк-Рок Гурт «Крутий Заміс». (б.д.). *Home* [youtube-канал]. YouTube. Отримано Квітень 3, 2023, з <https://www.youtube.com/@user-qlkt4xg7w/featured>
- Черкаська обласна державна адміністрація. (2022, Липень 13). *Культура*. <https://ck-oda.gov.ua/kultura/>
- Черкаський академічний український обласний музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка. (2023, Травень 12). В *Вікіпедія*. <http://surl.li/ggdly>
- Черкаський музичний коледж ім. С. С. Гулака-Артемівського. (2023, Квітень 10). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Черкаський_музичний_коледж_ім._С.С._Гулака-Артемівського
- Bebak, M. (2020). *Kultura muzyczna w klasztorze bonifratrów w krakowie w XVII i XVIII wieku w świetle źródeł archiwalnych (The musical culture in the monastery of the brothers hospitallers of St. John of God in seventeenth- and eighteenth-century Kraków in light of the sources)*. *Roczniki Humanistyczne*, 68 (12), 59–72. DOI: <https://doi.org/10.18290/rh206812-4>
- Gurt_krutuy_zamis*. [[@gurt_krutuy_zamis](https://www.tiktok.com/@gurt_krutuy_zamis)]. (n.d.). [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/search?q=%40gurt_krutuy_zamis%20&t=1680625423169

- Julia Jaroshenko [*@karooka_official*]. [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/@karooka_official
- KAROOKA Official. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. YouTube. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/channel/UCZJDFqpMaWGCNEdCPP6vsA>
- Spiv Brativ. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. YouTube. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/channel/UCZeSaLox3WjMF2oFn8Xj06g>
- spivbrativ*. [*@Spiv_brativ*]. (n.d.). [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/search?q=%40spiv_brativ&t=1680625165125

References

- Abliazimova, E. A. (2014). Musical culture of Crimea: national peculiarities. *Kul'tura narodov Prichernomor'ja*, 267, 148–152. [In Ukrainian].
- Vynokur Oleksandr Hryhorovych. (2022, June 4). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Винокур_Олександр_Григорович. [In Ukrainian].
- Vytkaľov, S. V. (2011). *Cultural and artistic life of Rivne region during the period of state independence of Ukraine* [PhD thesis, Kyiv National University of Culture and Arts]. [In Ukrainian].
- Voronova, N. S. (2011). Musical culture of Ukraine in the XIX century: typological features of the national character. *Nauka. Relihiia. Suspilstvo*, 4, 73–79. [In Ukrainian].
- Hrabovskyy, V. S. (2018). Marchuk Evheniia Serhiivna. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyy, & M. G. Zhelezniak (Eds.). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://esu.com.ua/article-64107>. [In Ukrainian].
- EFFECT METELIKA: official channel of the band. (n.d.). *About* [YouTube channel]. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/@user-ve1zw4pw3j/about>. [In Ukrainian].
- Kapliienko-Iliuk, Y. V. (2022). *Musical art of Bukovyna: stylistic paradigms of composer's creativity of the XIX–XXI centuries* [Doctor of Arts thesis, A. V. Nezhdanova Odesa National Musical Academy]. [In Ukrainian].
- Kyianovska, L. O. (2000). *Stylistic Evolution of Galician Musical Culture of the XIX — XX Centuries* [Abstract of Doctor of Arts thesis, Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. [In Ukrainian].
- Kobryn, N. (2009). Ukrainian musical culture of Galicia during the First World War. *Skhid*, 8 (99), 16–21. [In Ukrainian].
- Kuzminskyy, I. (2018). Musical culture of Przemyśl and Sianocki lands in the XVI — early XVII centuries. *Ukrainskyi istorychnyi zbirnyk*, 20, 42–52. [In Ukrainian].
- Lytvynenko, A. I. (2006). *Musical culture of Poltava region in the XIX — early XX centuries in the aspects of regional source studies*. [PhD thesis, Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine]. [In Ukrainian].
- Markotenko, M. I. (2005). Vynokur Oleksandr Hryhorovych. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyy, & M. G. Zhelezniak (Eds.). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://esu.com.ua/article-34097>. [In Ukrainian].
- Mukha, A. (2006). Vynokur Oleksandr Hryhorovych. In H. Skrypnyk, A. Kalenychenko, & I. Sikorska (Eds.). *Ukrainska muzychna entsyklopediia*. (Vol. 1, p. 354). IMFE Publishing House. https://musicinukrainian.files.wordpress.com/2020/11/ukrainska_muzychna_entsyklopediia_tom_1.pdf. [In Ukrainian].
- Nehrebetska, O. (2012). Value context of musical culture. *Naukovi zapysky [Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka]*, 107 (2), 38–45. [In Ukrainian].
- Palats kultury “Druzhba narodiv”. (November 20, 2020). In *Wikipedia*. <http://surl.li/glstz>. [In Ukrainian].
- Pashkevych Anatolii Maksymovych. (April 16, 2023). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Пашкевич_Анатолій_Максимович. [In Ukrainian].
- Serhieieva, L. (2018). Pashkevych Anatolii Maksymovych. In H. Skrypnyk, A. Kalenychenko, & I. Sikorska (Eds.). *Ukrainska muzychna entsyklopediia*. (Vol. 5, pp. 116–117). IMFE Publishing House. <http://surl.li/gcubf>. [In Ukrainian].
- Sikorska, I. (2016). Nikolaiev Vadym Borysovyeh. In H. Skrypnyk, A. Kalenychenko, & I. Sikorska (Eds.). *Ukrainska muzychna entsyklopediia*. (Vol. 4, p. 259). IMFE Publishing House. <http://surl.li/gcuak>. [In Ukrainian].
- Skuratovska, O. V. (2021). Nikolaiev Vadym Borisovych. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyy, & M. G. Zhelezniak (Eds.). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://esu.com.ua/article-74277>.
- Slabchenko, M. O. (2011). *Musical culture of Kherson region in the context of regional cultural processes (late XIX — early XX centuries)* [PhD thesis, National Academy of Arts and Culture Management, National Academy of Arts and Culture]. [In Ukrainian].
- Slota Ivan Mykhailovych. (March 26, 2023). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Сльота_Іван_Михайлович. [In Ukrainian].

- Talakh Valentyn Kostiantynovych. (April 1, 2022). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Талах_Валентин_Костянтинович. [In Ukrainian].
- Taranenko Ivan Ivanovych. (February 7, 2021). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Тараненко_Іван_Іванович. [In Ukrainian].
- Filts, B. (2016). Orest Mykhailovych Oliinyk. In H. Skrypnyk, A. Kalenychenko, & I. Sikorska (Eds.). *Ukrainska muzychna entsyklopediia*. (Vol. 4, p. 414). IMFE Publishing House. <http://surl.li/gcuak>. [In Ukrainian].
- Filts, B. M. (2022). Orest Oliinyk. In I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskiy, & M. G. Zhelezniak (Eds.). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*. Institute of Encyclopedic Research of the National Academy of Sciences of Ukraine. <https://esu.com.ua/article-76503>. [In Ukrainian].
- Folk-rock band “Krutyy Zamyis” (n.d.). *Home* [YouTube channel]. YouTube. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/@user-qt4xg7w/featured>. [In Ukrainian].
- Cherkaska oblasna derzhavna administratsiia. (2022, July 13). *Culture*. <https://ck-oda.gov.ua/kultura/> [In Ukrainian].
- Cherkaskyyi akademichnyi ukrainskyi oblasnyi muzychno-dramatychnyi teatr im. T. H. Shevchenka. (May 12, 2023). In *Wikipedia*. <http://surl.li/ggdly>. [In Ukrainian].
- Cherkaskyyi muzychnyi koledzh im. S. S. Hulaka-Artemovskoho. (April 10, 2023). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/Черкаський_музичний_коледж_ім._С.С._Гулака-Артемовського. [In Ukrainian].
- Bebak, M. (2020). Kultura muzyczna w klasztorze bonifratrów w krakowie w XVII i XVIII wieku w świetle źródeł archiwalnych (The musical culture in the monastery of the brothers hospitallers of St. John of God in XVII and XVIII centuries Kraków in light of the sources). *Roczniki Humanistyczne*, 68 (12), 59–72. DOI: <https://doi.org/10.18290/rh206812-4>. [In Polish].
- Gurt_krutuy_zamis*. [*@gurt_krutuy_zamis*]. (n.d.). [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/search?q=%40gurt_krutuy_zamis%20&t=1680625423169. [In Ukrainian].
- Julia_Iaroshenko* [*@karooka_official*]. [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/@karooka_official. [In Ukrainian].
- KAROOKA Official. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. YouTube. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/channel/UCEzJDFqpMaWGCNEdCPP6vsA>. [In Ukrainian].
- Spiv Brativ. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. YouTube. Retrieved April 3, 2023, from <https://www.youtube.com/channel/UCZeSaLox3WjMF2oFn8Xj06g>. [In Ukrainian].
- spivbrativ*. [*@Spiv_brativ*]. (n.d.). [TikTok profile]. TikTok. Retrieved April 3, 2023, from https://www.tiktok.com/search?q=%40spiv_brativ&t=1680625165125. [In Ukrainian].

Хлебніков П. Ю., здобувач вищої освіти за третім (освітньо-науковим) рівнем — доктор філософії першого року денної форми здобуття освіти зі спеціальності 034 «Культурологія», Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

Khlebnikov P., student of the third (educational and scientific) level — Doctor of Philosophy of the first year of full-time education in the specialty 034 “Cultural Studies”, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine

Надійшла до редколегії 14.02.2023